

Wymagania edukacyjne: *Oblicza geografii*, zakres podstawowy Liceum ogólnokształcące po gimnazjum

Poziom wymagań						
Nr lekcji	Temat lekcji	konieczny	podstawowy	rozszerzający	dopełniający	wykraczający
MAPA ŚWIATA						
1.	Lekcja organizacyjna. Przedstawienie przedmiotowego systemu oceniania oraz wstępna diagnoza wiedzy i umiejętności uczniów					
2.	Zmiany na mapie politycznej świata	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwo, integracja, dezintegracja</i> • wskazuje na mapie politycznej świata wybrane państwa i ich stolice • wymienia przykłady największych i najmniejszych państw pod względem powierzchni i liczby ludności • wymienia nazwy państw powstałych w Europie po 1989 r. • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską • wymienia nazwy województw Polski	Uczeń poprawnie: • wymienia elementy państwa • wyjaśnia różnicę między enklawą a eksklawą • wskazuje na mapie politycznej świata przykłady enklaw i eksklaw • porównuje powierzchnię państw na podstawie danych statystycznych • wymienia nazwy kontynentów objętych procesem dekolonizacji • podaje przyczyny dekolonizacji • wymienia przykłady terytoriów zależnych • podaje przyczyny procesów integracji i dezintegracji państw • wymienia regiony świata, w których zachodzą procesy integracji i dezintegracji • opisuje położenie i granice Polski • opisuje podział administracyjny Polski	Uczeń poprawnie: • opisuje zmiany na mapie politycznej świata w różnych okresach historycznych • opisuje skutki dekolonizacji • analizuje mapę polityczną świata • opisuje zmiany na mapie politycznej świata po 1989 r. oraz następstwa tych zmian • opisuje na podstawie mapy Polski i danych statystycznych zmiany granic Polski po 1945 r.	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia kształtowanie się aktualnego podziału politycznego od okresu wielkich odkryć geograficznych przez kolonializm po proces dekolonizacji • opisuje ustroje polityczne na świecie • wyjaśnia gospodarcze, społeczne oraz polityczne skutki integracji i dezintegracji w skali lokalnej, regionalnej i globalnej • wykazuje korzyści wynikające z położenia geograficznego Polski	Uczeń poprawnie: • analizuje przyczyny integracji i dezintegracji państw • uzasadnia, dlaczego niektóre kraje ulegają rozpadowi politycznemu • ocenia znaczenie położenia geopolitycznego Polski w Europie i na świecie
LUDNOŚĆ I URBANIZACJA						
3.	Liczba ludności świata i jej zmiany	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demografia, przyrost naturalny, eksplozja demograficzna</i>	Uczeń poprawnie: • opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności na poszczególnych	Uczeń poprawnie: • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • wykazuje przyczyny zmian	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia przyczyny dysproporcji między wartością współczynnika przyrostu	Uczeń poprawnie: • prognozuje zmiany liczby ludności na świecie • przewiduje skutki wzrostu

		- wymienia czynniki wzrostu liczby ludności na świecie - wymienia nazwy najludniejszych kontynentów i wskazuje te kontynenty na mapie świata - wymienia nazwy krajów o wysokim i niskim przyroście naturalnym - odczytuje z wykresu wartość współczynników: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego w Polsce	kontynentach - opisuje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności na świecie - odczytuje z mapy tematycznej zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego na świecie - wymienia czynniki wpływające na eksplozję demograficzną - analizuje wykres przedstawiający model przejścia demograficznego - opisuje na podstawie wykresu i danych statystycznych zmiany liczby ludności w Polsce po 1946 r.	współczynnika przyrostu naturalnego na świecie - porównuje na podstawie danych statystycznych wartość współczynnika przyrostu naturalnego w krajach słabo i wysoko rozwiniętych - charakteryzuje fazy przejścia demograficznego i epidemiologicznego na przykładach z całego świata - wymienia czynniki wpływające na niską wartość przyrostu naturalnego w Polsce	naturalnego w krajach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo - analizuje skutki eksplozji demograficznej - analizuje skutki ujemnego przyrostu naturalnego w krajach wysoko rozwiniętych - opisuje cechy społeczeństw w różnych fazach przejścia demograficznego na wybranych przykładach - analizuje model przejścia epidemiologicznego na wybranych przykładach - ukazuje zmiany liczby ludności w Polsce	liczby ludności na świecie formułuje wnioski na podstawie analizy diagramu ilustrującego zmiany współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce w wybranych latach
4.	Zróżnicowanie demograficzne społeczeństw	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura demograficzna</i>, <i>struktura zatrudnienia</i> - wymienia cechy struktury demograficznej - wymienia państwa o różnej średniej długości trwania życia na świecie oraz wskazuje je na mapie - odczytuje dane z piramidy wieku i płci - definiuje bezrobocie	- opisuje strukturę wieku i płci na podstawie danych statystycznych oraz piramidy wieku i płci na wybranych przykładach - odczytuje z mapy średnią długość trwania życia na świecie - omawia przyczyny wzrostu średniej długości trwania życia w Europie - omawia przyczyny starzenia się społeczeństw - charakteryzuje na podstawie piramidy wieku cechy społeczeństwa młodego i starego - charakteryzuje strukturę zatrudnienia ludności w wybranych krajach - omawia przyczyny bezrobocia na wybranych przykładach	- wymienia skutki starzenia się społeczeństw - wyjaśnia przyczyny zróżnicowania współczynnika feminizacji i maskulinizacji w krajach słabo i wysoko rozwiniętych gospodarczo - analizuje piramidę wieku i płci ludności Polski - porównuje strukturę zatrudnienia w wybranych krajach świata na podstawie danych statystycznych i wykresu - wyjaśnia przyczyny różnych rodzajów bezrobocia	- interpretuje piramidę wieku i płci społeczeństwa młodego (rozwojowego), zastojowego i starego (regresywnego) - wykazuje zależność pomiędzy strukturą płci a wiekiem społeczeństwa - porównuje strukturę demograficzną Polski ze strukturą demograficzną wybranych krajów świata - wykazuje zależność struktury zatrudnienia od poziomu gospodarczego państw - wymienia społeczne i ekonomiczne skutki bezrobocia na świecie - wyjaśnia, na czym polegają zmiany zachodzące na rynku pracy w skali globalnej i regionalnej, wynikające z rozwoju nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych	- analizuje konsekwencje struktury wieku w społeczeństwach odznaczających się wysokim i niskim odsetkiem dzieci i młodzieży - wymienia sposoby przeciwdziałania bezrobociu na świecie - uzasadnia konieczność dostosowania kwalifikacji zawodowych do zmieniających się potrzeb gospodarki w Europie i w Polsce

5.	Rozmieszczenie ludności na świecie	• wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> • wymienia nazwy obszarów o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia na świecie i wskazuje te obszary na mapie • wymienia na podstawie mapy bariery osadnicze na świecie • odczytuje z danych statystycznych gęstość zaludnienia na kontynentach	• omawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności na wybranych przykładach • omawia na podstawie mapy gęstości zaludnienia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności na świecie • wyróżnia i charakteryzuje obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej i regionalnej • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie ludności w Polsce	• porównuje gęstość zaludnienia w krajach słabo i wysoko rozwiniętych gospodarczo • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia • porównuje wartość gęstości zaludnienia w wybranych krajach • opisuje geograficzne czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce	• wykazuje wpływ barier osadniczych na rozmieszczenie ludności na świecie • wykazuje zależność pomiędzy liczbą ludności a poziomem rozwoju gospodarczego na danym obszarze	• formułuje prawidłowości rządzące rozmieszczeniem ludności na świecie • analizuje skutki dużej lub małej gęstości zaludnienia w krajach słabo i wysoko rozwiniętych gospodarczo
6.	Migracje na świecie	• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, reemigracja, saldo migracji</i> • wymienia czynniki migracji na świecie • wymienia przyczyny migracji zagranicznych Polaków • wymienia nazwy krajów, do których migrują Polacy, i wskazuje te kraje na mapie	• klasyfikuje migracje i podaje ich przyczyny • odczytuje z wykresu saldo migracji w wybranych krajach świata • wyjaśnia przyczyny ujemnego salda migracji ludności w wybranych krajach • opisuje główne kierunki migracji na świecie	• porównuje saldo migracji w wybranych krajach • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego • opisuje wpływ ruchów migracyjnych na zmiany liczby ludności na świecie	• charakteryzuje współczesne kierunki emigracji Polaków • charakteryzuje czynniki wpływające na atrakcyjność niektórych państw dla imigrantów • opisuje pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych	• analizuje główne kierunki migracji we współczesnym świecie • ocenia skutki migracji zagranicznych
7.	Zróżnicowanie ludności świata. Kręgi kulturowe	• wymienia główne i mieszane odmiany ludzkie i wskazuje rozmieszczenie ich przedstawicieli na mapie • wymienia główne rodziny i grupy językowe na świecie • wymienia główne religie na świecie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mniejszość narodowa</i> • wymienia mniejszości narodowe żyjące w Polsce	• wyjaśnia przyczyny kulturowego zróżnicowania ludności na świecie • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę wyznaniową na świecie • opisuje na podstawie mapy zróżnicowanie językowe ludności świata • opisuje na podstawie mapy kręgi cywilizacyjne na świecie • wymienia nazwy regionów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe w Polsce i wskazuje te regiony na mapie	• charakteryzuje na podstawie mapy zróżnicowanie odmian ludzkich • charakteryzuje różnice między poszczególnymi kręgami kulturowymi na świecie • analizuje zróżnicowanie kulturowe ludności Polski	• podaje konsekwencje występowania wielu odmian ludzkich oraz dużego zróżnicowania etnicznego na świecie • wyjaśnia znaczenie kultury i tradycji regionalnych w procesie różnicowania się regionów pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego • wyjaśnia rolę tradycji w rozwoju przedsiębiorczości w państwach Azji Południowo-Wschodniej	• podaje przykłady działań, które mogłyby ograniczyć negatywne przejawy zróżnicowania rasowego, językowego i religijnego na świecie

8.	Osadnictwo	- wymienia rodzaje jednostek osadniczych - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wieś</i> - wymienia funkcje miast na świecie - wskazuje na mapie świata i Polski największe miasta - wymienia kryteria wyróżniania miast w Polsce	- wyjaśnia różnicę między miastem a wsią - podaje przykłady typowych form osadnictwa wiejskiego - opisuje czynniki miastotwórcze i funkcje miast - opisuje na podstawie fotografii typy fizjonomiczne przykładowych miast świata - wymienia na podstawie mapy miasta w Polsce liczące powyżej 200 tysięcy mieszkańców	- opisuje typy form osadnictwa wiejskiego - opisuje zmiany w funkcji obszarów wiejskich na wybranych przykładach (np. w Unii Europejskiej, w regionach turystycznych, w państwach rozwijających się) - porównuje miasta typowe dla poszczególnych regionów świata - wymienia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia miast w Polsce	- ocenia pozytywne i negatywne skutki życia w mieście - podaje przykłady typów miast odznaczających się podobnymi elementami architektonicznym i układem przestrzennym - opisuje kryteria wyróżniania miast w Polsce	wyjaśnia szanse i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i mieszkańców poszczególnych regionów wynikające z procesów przemian zachodzących na terenach wiejskich
9.	Urbanizacja na świecie	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, zespoły miejskie</i> - wymienia płaszczyzny urbanizacji - wymienia czynniki mające wpływ na intensywność urbanizacji - odczytuje na podstawie danych statystycznych wskaźniki urbanizacji w wybranych krajach świata - wymienia nazwy najlepiej i najgłębiej zurbanizowanych województw w Polsce	- opisuje przyczyny urbanizacji na świecie - wymienia typy aglomeracji miejskich - wyjaśnia zróżnicowanie procesów urbanizacji na świecie - wyjaśnia proces dezurbanizacji - wskazuje na mapie świata obszary najsilniej i najgłębiej zurbanizowane oraz największe zespoły miejskie - wymienia fazy urbanizacji	- opisuje fazy urbanizacji - porównuje i opisuje wskaźniki urbanizacji na świecie i w wybranych regionach - opisuje procesy tworzenia się aglomeracji miejskich oraz ich formy - wykazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a policentryczną - opisuje przyczyny powstawania dzielnic nędzy w krajach słabo rozwiniętych gospodarczo	- wykazuje przyczyny i skutki ekspansji przestrzennej wielkich metropolii świata - charakteryzuje proces suburbanizacji i reurbanizacji w Polsce - wyjaśnia przyczyny powstawania dzielnic nędzy, wzrostu przestępczości, degradacji środowiska przyrodniczego i problemów komunikacyjnych w dużych miastach	- identyfikuje i wyjaśnia procesy wzrostu liczby ludności oraz ekspansji przestrzennej wielkich metropolii świata - proponuje działania, które mogą poprawić jakość życia mieszkańców w dzielnicach nędzy (slumsach, fawelach)
10.	Lekcja powtórzeniowa					
11.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Mapa świata oraz Ludność i urbanizacja</i>					
GLOBALNA GOSPODARKA						
12.	Czynniki rozwoju rolnictwa	Uczeń poprawnie: - wymienia nazwy obszarów o korzystnych czynnikach rozwoju rolnictwa i wskazuje te obszary na mapie świata - wymienia czynniki ograniczające rozwój rolnictwa - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura użytkowania ziemi,</i>	Uczeń poprawnie: - wyjaśnia znaczenie rolnictwa - opisuje na podstawie map warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa na świecie - wymienia pozaprzrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa - wyróżnia na podstawie danych statystycznych i wykresu	Uczeń poprawnie: - wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania rolnictwa na świecie - porównuje cechy rolnictwa intensywnego i ekstensywnego na wybranych przykładach - oblicza wielkość plonów na wybranych przykładach	Uczeń poprawnie: - ocenia wpływ wybranych czynników przyrodniczych i społeczno-gospodarczych na zmiany struktury użytkowania ziemi - wykazuje pozytywne i negatywne skutki rolnictwa uprzemysłowionego	Uczeń poprawnie: - wykazuje na wybranych przykładach zależność poziomu produkcji rolnej od warunków pozaprzrodniczych - porównuje warunki rozwoju rolnictwa w Polsce z warunkami rozwoju rolnictwa w krajach Unii Europejskiej

		<i>monokultura, rolnictwo towarowe, rolnictwo samozaopatrzeniowe</i>	główne cechy struktury użytkowania ziemi • opisuje na podstawie danych statystycznych poziom mechanizacji rolnictwa w wybranych krajach świata • wymienia cechy rolnictwa ekstensywnego i intensywnego		• analizuje przestrzenne rozmieszczenie sposobów gospodarowania na świecie i w wybranych regionach	i formułuje wnioski
13.	Główne obszary upraw	• wymienia nazwy głównych roślin uprawnych na świecie • wymienia czynniki warunkujące rozmieszczenie upraw na świecie • wymienia główne uprawy w Polsce	• klasyfikuje rośliny uprawne • podaje przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu obszarów upraw wybranych roślin • wymienia nazwy obszarów upraw wybranych roślin i wskazuje te obszary na mapie świata • wymienia największych producentów wybranych roślin • wyjaśnia znaczenie roślin zbożowych i przemysłowych w Polsce	• opisuje główne obszary upraw na świecie • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia obszarów wybranych upraw na świecie • porównuje wielkość produkcji rolniczej w wybranych krajach świata i w Polsce	• uzasadnia przyczyny zróżnicowania upraw roślin w wybranych regionach • ocenia zmiany w strukturze zasiewów w Polsce	• porównuje na podstawie danych statystycznych plony i zbiory roślin uprawnych w wybranych krajach świata i w Polsce oraz formułuje wnioski
14.	Chów zwierząt na świecie	• wymienia cele hodowli zwierząt • wymienia główne gatunki zwierząt hodowlanych w różnych regionach świata • wymienia przeznaczenie wybranych zwierząt hodowlanych	• przedstawia czynniki wpływające na hodowlę zwierząt na świecie • omawia na podstawie wykresów pogłowie zwierząt hodowlanych na wybranych przykładach • wymienia nazwy regionów hodowli zwierząt i wskazuje te regiony na mapie świata • opisuje główne kierunki produkcji zwierzęcej w Polsce	• opisuje główne obszary chowu zwierząt na świecie • wymienia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia chowu na świecie • porównuje intensywny i ekstensywny chów zwierząt • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie rozmieszczenia hodowli bydła w różnych regionach • wyjaśnia przyczyny spadku pogłowia zwierząt hodowlanych w Polsce	• ocenia strukturę hodowli zwierząt na świecie • ocenia znaczenie chowu zwierząt dla polskiej gospodarki	• wykazuje zależność w rozmieszczeniu chowu niektórych gatunków zwierząt hodowlanych od warunków produkcji rolnej (przyrodniczych i pozaprzyrodniczych)

15.	Leśnictwo i gospodarka morska	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>monokultura leśna, lesistość, rybołówstwo, rybactwo, akwakultura, marikultura</i> - wymienia największe kompleksy leśne na Ziemi - wymienia funkcje lasów - wymienia na podstawie mapy województwa o największym i najmniejszym zalesieniu w Polsce - wymienia na podstawie danych statystycznych nazwy państw o największych połowach morskich - wymienia nazwy portów rybackich w Polsce	- przedstawia gospodarcze wykorzystanie lasów - wymienia różnice między rabunkową a racjonalną gospodarką leśną - wymienia kraje na świecie o zróżnicowanej lesistości - opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie głównych kompleksów leśnych w Polsce - przedstawia podział obszarów morskich na świecie - wymienia przykłady wykorzystania oceanu światowego - opisuje na podstawie mapy obszary połowów morskich - porównuje na podstawie danych statystycznych wielkość połowów morskich w Polsce z innymi krajami	- charakteryzuje racjonalną gospodarkę leśną na wybranych przykładach - charakteryzuje kierunki zmian w powierzchni lasów na świecie (w wyniku wylesiania i zalesiania) - omawia problemy gospodarki leśnej w Polsce - charakteryzuje cechy gospodarki morskiej - porównuje udział oceanów w światowych połowach - omawia problemy gospodarki morskiej w Polsce	- analizuje skutki nieracjonalnej gospodarki leśnej na świecie i w Polsce - podaje przykłady pozytywnego i negatywnego gospodarowania zasobami leśnymi - wykazuje przyczyny rabunkowej gospodarki leśnej na wybranych przykładach - analizuje zagrożenia wynikające ze zbyt intensywnej eksploatacji zasobów morskich	- uzasadnia potrzebę ochrony zasobów leśnych oraz formułuje wnioski - uzasadnia potrzebę współdziałania państw w zakresie ochrony zasobów morskich
-----	-------------------------------	---	---	--	--	---

16.	Rozwój i znaczenie przemysłu	- wymienia sekcje i działy przemysłu - wymienia funkcje przemysłu - wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu - wymienia najlepiej rozwijające się działy produkcji przemysłowej w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>okręg przemysłowy, ośrodek przemysłowy</i> - wymienia na podstawie mapy nazwy okręgów przemysłowych na świecie	- przedstawia znaczenie przemysłu - omawia na wybranych przykładach czynniki lokalizacji przemysłu - wymienia na podstawie danych statystycznych i wskazuje na mapie świata kraje o największej produkcji przemysłowej w wybranych dziedzinach - charakteryzuje na podstawie wykresu udział przemysłu w tworzeniu PKB w wybranych krajach - przedstawia na podstawie danych statystycznych i wykresu strukturę produkcji przemysłowej w Polsce - charakteryzuje cechy okręgu przemysłowego - wymienia rodzaje okręgów przemysłowych na świecie i lokalizuje je na mapie	- omawia różnice między przymusową, związaną i swobodną lokalizacją przemysłu - podaje przykłady lokalizacji przymusowej, związanej i swobodnej - charakteryzuje rewolucje przemysłowe - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w polskim przemyśle w ostatnim 30-leciu - charakteryzuje na podstawie mapy czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych - omawia strukturę gałęziową przemysłu w wybranych okręgach	- wyjaśnia związki między lokalizacją przemysłu a warunkami naturalnymi, rynkiem zbytu, szlakami komunikacyjnymi i potencjałem ludzkim - analizuje przyczyny prywatyzacji i restrukturyzacji przemysłu w Polsce - wyjaśnia udział i znaczenie inwestycji zagranicznych w Polsce - wymienia pozytywne i negatywne skutki koncentracji przemysłu	- ocenia skutki procesu restrukturyzacji i modernizacji przemysłu na świecie i w Polsce - ocenia politykę państw wysoko rozwiniętych gospodarczo dotyczącą restrukturyzacji okręgów przemysłowych
17.	Przemysł wysokiej technologii na świecie	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restrukturyzacja przemysłu, modernizacja przemysłu, deglomercja przemysłu</i> - wymienia branże przemysłu high-tech - wymienia na podstawie mapy regiony, w których rozwija się przemysł high-tech	- wymienia cechy restrukturyzacji i modernizacji przemysłu - przedstawia cechy przemysłu wysokiej technologii - wymienia czynniki lokalizacji przemysłu high-tech - opisuje rozmieszczenie ośrodków high-tech na świecie	- charakteryzuje formy przestrzenne przemysłu high-tech (technopolie, klastry, dystrykty przemysłowe) - charakteryzuje wybrany ośrodek high-tech - wymienia przykłady najszybciej rozwijających się gałęzi nowoczesnego przemysłu	- analizuje na podstawie mapy udział produktów wysokiej technologii w eksporcie artykułów przemysłowych w wybranych krajach - opisuje wpływ przemysłu wysokich technologii na rozwój gospodarczy państw	uzasadnia korzyści wynikające z rozwijania nowoczesnych gałęzi przemysłu

18.	Energetyka na świecie	- wymienia źródła energii na świecie - wymienia surowce energetyczne - wymienia największych producentów surowców energetycznych - wymienia główne surowce energetyczne w Polsce - wymienia typy elektrowni - wymienia odnawialne źródła energii - wymienia nazwy różnych typów elektrowni w Polsce	- przedstawia na podstawie mapy rozmieszczenie surowców energetycznych na świecie - opisuje znaczenie surowców energetycznych - wymienia nazwę organizacji skupiającej największych eksporterów ropy naftowej - odczytuje z wykresu zmiany w bilansie energetycznym świata - odczytuje na podstawie wykresów udział wybranych krajów w światowej produkcji energii elektrycznej - lokalizuje na mapie surowce energetyczne w Polsce - wymienia zalety i wady różnych rodzajów elektrowni - wymienia i lokalizuje na mapie obszary występowania różnych typów elektrowni - wyjaśnia znaczenie odnawialnych źródeł energii elektrycznej dla gospodarki - lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne i wodne	- wymienia czynniki wpływające na strukturę energii w danym kraju - analizuje bilans energetyczny świata - wyjaśnia twierdzenie, że ropa naftowa rządzi światem - analizuje strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce - wykazuje korzyści z wykorzystywania niekonwencjonalnych źródeł energii	- wymienia skutki eksploatacji i wykorzystywania tradycyjnych surowców energetycznych - charakteryzuje i ocenia zróżnicowanie i zmiany struktury wykorzystania surowców energetycznych na świecie - ocenia zjawisko uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia surowców nieodnawialnych - ocenia pozytywne i negatywne skutki rozwoju energetyki atomowej - przedstawia problemy przemysłu energetycznego w Polsce	- prognozuje zmiany w bilansie energetycznym świata do 2050 r. - uzasadnia konieczność racjonalnej gospodarki surowcami energetycznymi i energią - ocenia możliwości wykorzystania w Polsce źródeł energii odnawialnej
-----	-----------------------	---	--	--	--	--

23.	Dysproporcje w rozwoju ekonomicznym państw	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>produkt krajowy brutto (PKB)</i> • wymienia przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • odczytuje z tabeli wybrane wskaźniki społeczno-gospodarcze na danym obszarze • wymienia i wskazuje na mapie politycznej świata przykłady państw wysoko, średnio i słabo rozwiniętych gospodarczo • wyróżnia na podstawie mapy regiony bogate i biedne	Uczeń poprawnie: • opisuje wskaźniki społeczno-gospodarcze na danym obszarze • porównuje na podstawie mapy i danych statystycznych produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w wybranych krajach • charakteryzuje wskaźnik rozwoju społecznego (HDI) • odczytuje z mapy zróżnicowanie wskaźnika HDI w wybranych krajach • opisuje cechy krajów o różnym poziomie rozwoju na wybranych przykładach • określa na podstawie mapy i danych statystycznych, które regiony zalicza się do bogatej Północy, a które – do biednego Południa	Uczeń poprawnie: • klasyfikuje państwa na podstawie analizy wskaźników społeczno-gospodarczych • opisuje skutki nierównomiernego rozwoju państw	Uczeń poprawnie: • porównuje wybrane kraje świata pod względem wartości PKB na 1 mieszkańca (tys. USD) oraz wskaźnika HDI • dostrzega zależności między wartością wskaźnika PKB i HDI • analizuje działania bogatych państw i organizacji międzynarodowych mające na celu zniwelowanie różnic pomiędzy najbogatszymi i najbiedniejszymi krajami	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów świata • proponuje sposoby zmniejszenia nierówności w rozwoju społeczno-gospodarczym świata
24.	Wyżywienie na świecie	• wymienia czynniki wpływające na nierównomierny dostęp do żywności • wymienia na podstawie mapy kraje o niedoborze i nadprodukcji żywności	• opisuje przyczyny głodu i niedożywienia • odczytuje z wykresu strukturę niedożywienia w wybranych regionach świata • wskazuje na mapie regiony głodu i niedożywienia na świecie • wymienia nazwy organizacji międzynarodowych zajmujących się pomocą dla regionów, w których występuje zjawisko głodu	• opisuje poziomy wyżywienia na świecie • wyjaśnia, z czego wynikają różnice w wielkości i strukturze spożycia żywności na świecie • wyjaśnia przyczyny otyłości na świecie • wyjaśnia, na czym polegała zielona rewolucja	• wykazuje zależność poziomu wyżywienia ludności od warunków produkcji rolnej • analizuje skutki głodu i niedożywienia na świecie • wyjaśnia skutki zielonej rewolucji • wyjaśnia skutki otyłości jako choroby cywilizacyjnej	• ocenia i projektuje różne formy pomocy krajów i organizacji pozarządowych państwom oraz regionom dotkniętym głodem • ocenia skuteczność działań organizacji międzynarodowych zajmujących się pomocą dla regionów dotkniętych głodem
25.	Globalizacja. Przyczyny i skutki	• wyjaśnia znaczenie terminu <i>globalizacja</i> • wymienia przyczyny globalizacji • wymienia płaszczyzny globalizacji	• wymienia przykłady procesów globalizacji • wymienia korzyści wynikające z rozwoju procesu globalizacji • wymienia nazwy największych korporacji na świecie	• opisuje procesy globalizacji na świecie i ich wpływ na rozwój regionalny i lokalny • charakteryzuje wielkie korporacje i ich rolę w procesie globalizacji	• omawia pozytywne i negatywne skutki procesu globalizacji • podaje i analizuje przyczyny sprzeciwu wobec globalizacji	• analizuje korzyści, jakie osiągają kraje średnio i słabo rozwinięte gospodarczo z lokalizacji filii międzynarodowych koncernów na ich terenie • uzasadnia na dowolnych przykładach, że Polska jest

						objęta procesem globalizacji
26.	Współpraca międzynarodowa. Organizacje międzynarodowe	• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>integracja międzynarodowa, handel zagraniczny, import, eksport, bilans handlu zagranicznego</i> • wymienia płaszczyzny integracji międzynarodowej • wymienia na podstawie mapy nazwy organizacji międzynarodowych	• opisuje cele integracji w skali globalnej i regionalnej • wyjaśnia znaczenie handlu międzynarodowego • wyjaśnia, co składa się na bilans handlu zagranicznego • wymienia na podstawie diagramów głównych światowych eksporterów i importerów • wymienia na podstawie mapy nazwy euroregionów na obszarach przygranicznych Polski	• przedstawia korzyści wynikające ze współpracy międzynarodowej • analizuje znaczenie ONZ • charakteryzuje organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska • wymienia nazwy euroregionów na obszarach przygranicznych Polski	• wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej na szczeblu krajowym i regionalnym • wyjaśnia na wybranych przykładach przyczyny procesów integracyjnych i ich skutki gospodarcze, społeczne i polityczne • analizuje pozytywne i negatywne skutki integracji europejskiej	• uzasadnia, że integracja polityczna i gospodarcza jest korzystna dla krajów zrzeszonych w poszczególnych organizacjach
27.	Konflikty zbrojne. Terroryzm	• wyjaśnia znaczenie terminu <i>terroryzm</i> • wymienia źródła konfliktów na świecie • podaje przykłady wybranych konfliktów zbrojnych	• opisuje przyczyny konfliktów zbrojnych • wskazuje na mapie świata najważniejsze obszary konfliktów zbrojnych i zamachów terrorystycznych	• opisuje miejsce i charakter wybranych zamachów terrorystycznych w XXI w. • wyjaśnia skutki terroryzmu	• wymienia skutki konfliktów zbrojnych • opisuje wybrany konflikt zbrojny, podając strony konfliktu, jego przebieg i przyczyny • wyjaśnia, w jaki sposób społeczność międzynarodowa może zapobiec istniejącym lub potencjalnym konfliktom zbrojnym	Uczeń poprawnie: • ocenia i projektuje różne formy pomocy państwa i organizacji pozarządowych państwom i regionom dotkniętym konfliktami zbrojnymi
28.	Lekcja powtórzeniowa					
29.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Globalne problemy</i>					
RELACJE CZŁOWIEK – ŚRODOWISKO						
30.	Oddziaływanie człowieka na środowisko	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>środowisko przyrodnicze, środowisko geograficzne, antropopresja</i> • wymienia przyczyny antropopresji • wymienia nazwy obszarów o dużej antropopresji	Uczeń poprawnie: • wymienia przejawy antropopresji związanej z rozwojem rolnictwa • opisuje wpływ przemysłu i transportu na środowisko przyrodnicze • wymienia czynniki wpływające na niedobór wody na świecie	Uczeń poprawnie: • opisuje efekt cieplarniany i mechanizm powstawania dziury ozonowej • opisuje przyczyny zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu (globalnego ocieplenia) • charakteryzuje obszary niedoboru i nadmiaru wody na świecie i określa przyczyny tego	Uczeń poprawnie: • wymienia skutki wpływu człowieka na środowisko przyrodnicze • ocenia rozwiązania podejmowane w skali globalnej i regionalnej zapobiegające ocieplaniu się klimatu • projektuje działania stosowane w sytuacjach braku lub	Uczeń poprawnie: • formułuje problemy wynikające z eksploatacji zasobów odnawialnych i nieodnawialnych • wykazuje na przykładach, że zbyt intensywne wykorzystanie rolnicze gleb oraz nieumiejętne zabiegi agrotechniczne powodują w wielu częściach świata degradację gleb, co

				zróżnicowania wymienia działania człowieka przyczyniające się do deficytu zasobów wody na świecie	niedoborów wody w różnych strefach klimatycznych	w konsekwencji prowadzi do spadku produkcji żywności, a w niektórych regionach świata – do głodu i ubóstwa
31.	Działania na rzecz odbudowania równowagi ekologicznej	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekorozwój, recykling, rekultywacja</i> - rozdziela formy ochrony przyrody w Polsce - wymienia nazwy parków narodowych w Polsce	- przedstawia koncepcję zrównoważonego rozwoju - charakteryzuje filary zrównoważonego rozwoju - omawia na podstawie wykresu działania związane z recyklingiem	- opisuje działania podejmowane na rzecz odbudowania równowagi ekologicznej - wymienia nazwy międzynarodowych form ochrony przyrody	- analizuje etapy relacji człowiek – środowisko - proponuje sposoby ochrony przyrody	- przewiduje globalne przyrodnicze i pozaprzyrodnicze skutki zakłóceń równowagi ekologicznej - proponuje sposoby działań na rzecz zachowania równowagi w środowisku przyrodniczym - wykazuje na przykładach pozaprzyrodnicze czynniki zmieniające relacje człowiek – środowisko przyrodnicze (rozszerzenie udziału technologii energooszczędnych, zmiany modelu konsumpcji, zmiany poglądów dotyczących ochrony środowiska)